

Nr 45.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1939 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 14, 16 och 36 §§ lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges riksbank.

I en till riksdagen avlåten, den 31 mars 1939 dagtecknad proposition nr 253, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 14, 16 och 36 §§ lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges riksbank.

Berörda lagförslag är av följande lydelse:

F ö r s l a g

till

L a g

**om ändrad lydelse av 14, 16 och 36 §§ lagen den 30 juni 1934 (nr 437)
för Sveriges riksbank.**

Härigenom förordnas, att 14, 16 och 36 §§ lagen den 30 juni 1934 för Sveriges riksbank skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

14 §.

Riksbanken må köpa och sälja utländska valutor, som förfalla till betalning inom ett år.

16 §.

Riksbanken må köpa och sälja:

- a) svenska statsobligationer och övriga svenska statspapper;
- b) andra svenska obligationer;
- c) lätt säljbara utländska statsobligationer och övriga statspapper;
- d) andra lätt säljbara utländska obligationer än statsobligationer, därest de förfalla till betalning inom ett år.

Riksbanken må även förmedla köp och försäljning av obligationer och statspapper, varom ovan sägs.

Därjämte må — — — och riksdagen.

36 §.

Fullmäktige i — — — hållas hemligt.

Utän hinder härav äga fullmäktige lämna bank- och fondinspektionen samt sparbanksinspektionen upplysningar om sådana förhållanden rörande riksbankens förvaltning, som fullmäktige finna vara av betydelse för dessa myndigheters ämbetsutövning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Ifrågavarande paragrafer hava i deras nu gällande avfattning följande lydelse:

14 §.

Riksbanken må köpa och sälja utländska valutor, som förfalla till betalning inom sex månader.

16 §.

Riksbanken må köpa och sälja svenska obligationer och statspapper samt lätt säljbara utländska statspapper ävensom förmedla köp och försäljning av sådana obligationer och statspapper.

Därjämte må riksbanken förvärva aktier i banken för internationell betalningsutjämnin*g* (Banque des Règlements Internationaux) intill belopp, som bestämmes av Konungen och riksdagen.

36 §.

Fullmäktig i riksbanken, den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden, ledamöter av avdelningskontorens styrelser samt vid riksbanken anställda tjänstemän skola dolt och förtegat hålla vad enligt denna lag skall hållas hemligt.

Utän hinder härav äga fullmäktige lämna bank- och fondinspektionen upplysningar om sådana förhållanden rörande riksbankens förvaltning, som fullmäktige finna vara av betydelse för bank- och fondinspektionens ämbetsutövning.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 16 mars 1939 dagtecknad skrivelse hava *fullmäktige i riksbanken* hemställt om vissa ändringar i lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges riksbank.

Skrivelsen behandlar till en början frågan om *riksbankens rätt att köpa och sälja utländska valutor*. I denna del är framställningen i huvudsak av följande lydelse:

Under de senaste åren har man från svensk sida i stor utsträckning verkställt säkringar mot förändringar i växelkurserna. Detta gäller framför allt de delar av den svenska exportindustrien, vilka avsluta leveranskontrakt i utländsk valuta för långa perioder.

Sedan juli 1933 kunna exportvalutor försälas per termin även till riksbanken. Eftersom riksbanken enligt 14 § lagen för Sveriges riksbank kan köpa endast sådana utländska valutor, som förfalla till betalning inom sex månader, ha terminsaffärerna måst begränsas till högst denna tidsperiod.

Om en valuta säkras, betyder detta, att riksbanken får taga hela risken för en sänkning av växelkurserna. Detta gäller vare sig valutan sålts per termin till riksbanken eller säkringen verkställdts på annat sätt. Däremot föreligga i andra avseenden vissa olikheter mellan det fall, då säkringen sker i riksbanken, och övriga fall. Göres säkringen i riksbanken, kommer nämligen valutan in i landet först vid den tidpunkt, då likviden förfaller till betalning. Vidare kan exportören disponera över det mot valutan svarande beloppet i svenska kronor först sedan valutan levererats till riksbanken. Om säkringen å andra sidan företages utanför riksbanken, blir resultatet för riksbankens del en omedelbar ökning av valutabehållningen. Dessutom ställes i regel omedelbart till exportörens förfogande ett mot valutan svarande belopp, minskat med kostnaderna för säkringstransaktionen. Detta leder till att den verkan på penningmarknaden, som ett valutainflöde har, gör sig gällande tidigare än vad som blivit fallet, om valutan sålts per termin till riksbanken.

Det ovan anförda talar enligt fullmäktiges mening för en utsträckning av riksbankens befogenheter att köpa valutor per termin. Detta torde lämpligen kunna ernås därigenom, att riksbanken genom ändring av 14 § lagen för Sveriges riksbank medgives rätt att köpa och sälja utländska valutor, som förfalla till betalning inom ett år. Såsom ytterligare skäl för en dylik ändring av riksbankslagen vilja fullmäktige framhålla följande.

Då säkringarna ske genom terminsförsäljningar till riksbanken, gå vinster-na på säkringstransaktionerna till riksbanken, medan i övriga fall dessa delvis tillfalla de svenska banker, som förmedla transaktionerna, men huvudsakligen komma utländska banker till godo. Vidare bör nämnas, att önskemål framkommit från olika statliga myndigheters, bl. a. utrikesdepartementets, sida om att kunna i riksbanken inköpa utländska valutor för perioder av upp till ett års längd.

Fullmäktige hava i sin framställning vidare uttalat, att med anledning av de erfarenheter, som gjorts under de senaste åren, frågan om en *utvidgning av riksbankens placeringsmöjligheter utom landet* torde böra upptagas till omprövning.

Härutinnan hava fullmäktige — efter att hava framhållit svårigheterna att för närvarande erhålla ränta å riksbankens dollartillgodohavanden — anfört i huvudsak följande:

Det har visat sig, att i vissa fall ränta på dollartillgodohavanden kunde ha erhållits, om medlen bundits på längre tid än sex månader. Riksbanken har emellertid med hänsyn till bestämmelserna i 14 § riksbankslagen icke ansett detta möjligt. Om den föreslagna förändringen av dessa bestämmelser vidtoges, skulle placeringar på upp till ett år kunna ske. I andra fall kunde man ha erhållit viss förräntning genom inköp av andra obligationer än statsobligationer. Enligt nämnda lags 16 § har riksbanken emellertid för närvarande icke rätt att inköpa dylika värdepapper, även om de förfalla till betal-

ning efter kort tid. — Vad ovan sagts om placeringar på den amerikanska marknaden gäller i viss utsträckning även om placeringar i andra länder.

Under sådana förhållanden anse fullmäktige, att riksbanken borde medgivas rätt att köpa och sälja även andra lätt säljbara utländska obligationer än statsobligationer, under förutsättning att de förfalla till betalning inom ett år.

Fullmäktige vilja framhålla, att till lätt säljbara utländska statspapper hittills alltid räknats även sådana lätt säljbara utländska värdepapper, som äro försedda med utländsk stats garanti.

Någon motsvarande förändring av bestämmelserna i 10 § riksbankslagen om den s. k. supplementära sedeltäckningen bör enligt fullmäktiges mening icke ifrågakomma. Enligt gällande bestämmelser kunna bland utländska värdepapper endast lätt säljbara statspapper ingå i den supplementära sedeltäckningen. Därigenom att andra slag av värdepapper icke få inräknas i denna, torde vissa garantier skapas för att riksbanken icke i alltför hög grad ökar sin behållning av dylika värdepapper.

Enligt fullmäktiges mening böra, om den föreslagna ändringen i bestämmelserna om riksbankens placeringar i utlandet kommer till stånd, de utvidgade möjligheterna att verkställa dylika placeringar begagnas med försiktighet.

Slutligen hava fullmäktige erinrat om att fullmäktige jämlikt 36 § andra stycket riksbankslagen äga att utan hinder av gällande sekretessbestämmelser (35 § samt 36 § första stycket) lämna bank- och fondinspektionen upplysningar om sådana förhållanden rörande riksbankens förvaltning, som fullmäktige finna vara av betydelse för bank- och fondinspektionens ämbetsutövning.

Nämnda stadgande bör enligt fullmäktiges mening utsträckas att avse befogenhet för fullmäktige att lämna motsvarande upplysningar även till sparbanksinspektionen.

Departementschefen har tillstyrkt fullmäktiges ifrågavarande förslag.

Utskottet.

Det av fullmäktige i riksbanken framlagda, av departementschefen biträdde förslaget innebär till en början, att möjlighet skulle beredas riksbanken, vars rätt till terminsaffärer för närvarande är begränsad till köp och försäljning av valutor, som förfalla till betalning inom sex månader, att avsluta terminsaffärer i utländska valutor, som förfalla till betalning inom ett år. Enligt förslaget skulle riksbanken vidare erhålla rätt att köpa och sälja även andra lätt säljbara utländska obligationer än statsobligationer, under förutsättning att de förfalla till betalning inom ett år. Slutligen skulle fullmäktige givas befogenhet att utan hinder av riksbankslagens sekretessbestämmelser lämna sparbanksinspektionen upplysningar om sådana förhållanden rörande riksbankens förvaltning, som fullmäktige finna vara av betydelse för inspektionens ämbetsutövning.

Vad sålunda föreslagits har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet tillstyrker fördenskull, att lagen för Sveriges riksbank ändras i de hänseenden, som innefattas i det vid förevarande proposition fogade lagförslaget.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 11 maj 1939.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Ehrnberg**, *Berling*, *Holmström*, *Nilsson* i Mölndal, *Sundvik*, *Leander*, *Bodin* i Visby och *Albertsson**;

från andra kammaren: herrar *Holmgren*, *Lovén**, *Paulsen*, *Andersson* i Falkenberg, *K. A. Westman*, *Gustavson* i Västerås, *Osberg* och *Andersson* i Lindome.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.